

## Investeringer i kolvelfærd betaler sig

tema | Lov om hold af malkekvæg

**Ny FarmTest viser, at investeringen i de velfærdsmæssige tiltag, som Lov om hold af malkekvæg foreskriver, tjener sig hjem. Kørerne kvitterer i tilstrækkelig grad for bedre velfærd med mere mælk.**

For stalde, som er bygget før 2010, begynder kravene i Lov om hold af malkekvæg at nærme sig. I 2014 træder kravet om en sengebås pr. ko i kraft. I 2016 skal der være en ædeplads pr. nykælver og i 2024 10 cm drikkekar pr. ko. Mange stalde skal med andre ord gennemgå en forandring gennem de næste 20 år, hvor Lov om hold af malkekvæg gradvist implementeres.

Men vil disse tiltag også have den ønskede virkning på dyrevelfærden i staldene, og kan

investeringerne overhovedet tjene sig ind? Det sidste er et krav, som ikke mindst bankerne vil stille, hvis man skal gøre sig den mindste forhåbning om at få lov til at låne pengene.

Derfor har Videncentret for Landbrug, Kvæg, i samarbejde med bygningskonsulent Anja Juul Freudendal, LMO, og kvægkonsulent Kristina Krogh Jensen, LandboNord, i en ny FarmTest undersøgt og regnet på, om investeringerne i velfærd kan betale sig rent økonomisk. Og det viser sig, at det kan de fleste, fortæller konsulent Vibeke Fladkjær, Videncentret for Landbrug, Kvæg.

”Vi har fået lavet prisoverslag på ændringerne og derefter vurderet, om ændringerne er rentable, og det er de i langt de fleste tilfælde,” fortæller hun og tilføjer, at FarmTesten er understøttet med den nyeste forskning på alle de områder, hvor det har været muligt.

### Forskellige løsninger som kan bruges af mange

I modsætning til nybyggede stalde, hvor investeringer i dyrevelfærd helt sikkert kan betale sig, har der været en vis usikkerhed i forhold til økonomien i at modernisere eksisterende, afslører Vibeke Fladkjær.

”Det er dyrt at bygge om i eksisterende stalde. Derfor var det med stor spænding, at vi gik i gang med at se på det rentable i investeringerne, men vi kan konstatere, at de fleste krav i loven faktisk tjener sig hjem,” fortæller Vibeke Fladkjær.

Der er foretaget konkrete undersøgelser og beregninger på følgende tiltag:

- En sengebås pr. ko
- Større motionsareal pr. ko (8 m<sup>2</sup>)
- Eftergiveligt underlag på opsamlingsplads

- En ædeplads til nykælvere de første 12 dage efter kælvning
- Ingen opstaldning af ungdyr på fuldspalter
- Fri adgang til drikkevand fra vandspejl (10 cm drikkekar pr. ko).

I FarmTesten er der flere, forskellige løsningsforslag på de forskellige tiltag i loven. Og den tager udgangspunkt i en række klassiske stalde, hvor staldindretningen er meget karakteristisk for 2001, netop for at så mange landmænd som muligt kan identificere sig med resultaterne. Man skal dog være bevidst om, at der er tale om eksempler, og at det naturligvis ikke er muligt at garantere, at gevinsterne kan opnås i samtlige danske stalde.

### Forsigtigt til værks

Da der ikke eksisterer forskningsresultater på alle områder, FarmTesten behandler, er nogle konklusioner draget på baggrund af erfaringer fra praksis efter en grundig vurdering og diskussion blandt fagfolk, forklarer Kristina Krogh Jensen, LandboNord.

”Vi er gået forsigtigt til værks i vores brug af tal og resultater for at være helt sikre på, at konklusionerne holder,” fortæller hun og understreger samtidig, at de konkrete besparelser naturligvis altid vil være afhængige af det aktuelle managementniveau og lokale forhold.

”Men de investeringer, vi har vurderet som rentable, kan helt sikkert betale sig for gennemsnittet,” slår hun fast.

Læs mere om kravene i Lov om hold af malkekvæg på [www.landbrugsinfo.dk/lovomhold-afkvaeg](http://www.landbrugsinfo.dk/lovomhold-afkvaeg).

/Kirsten Marstal  
& Lone Sylvest Søgaard

### Hør mere på KvægKongres 2013

På kvægkongressen kan du høre meget mere om rentabiliteten i de enkelte tiltag i Lov om hold af malkekvæg.

Hør også mere om grundlaget for FarmTesten og om forskellige løsningsforslag på lovens krav.

**”Er der økonomi i Lov om hold af malkekvæg?” Tirsdag d. 26. februar kl. 13.30.**



# Arbejder stadig for udsættelse

Landbrug & Fødevarer, Kvæg arbejder stadig på at få udsat kravene i Lov om hold af malkekvæg.

Selv om den nye FarmTest konkluderer, at flere af kravene i Lov om hold af malkekvæg på lang sigt er en god investering, ændrer det ikke på, at det er stort set umuligt at få investeringen finansieret.

Derfor arbejder Landbrug & Fødevarer, Kvæg stadig på alternative løsninger, fortæller formand Peder Philipp.

“Da loven blev vedtaget, var verden meget dynamisk, og vi så masser af udvikling. Nu er virkeligheden en helt anden, vi er fuldstændig fastlåst i finansieringen, og det skal vi have præsenteret for fødevarerministeren på den bedst mulige måde,” lyder det fra Peder Philipp.

## For tidligt at love noget

Peder Philipp kan endnu ikke sige, om man



“Vi har netop rejst problemstillingen i Fødevarerdepartementet, og der anerkender man den fuldstændig fastlåste situation, som vi står i med hensyn til finansiering,” fortæller Peder Philipp.

vil foreslå fødevarerministeren en udsættelse af den samlede lov eller blot dele af den.

“Det er klart, at det er kravene om en sengebås og en ædeplads pr. ko, der fylder mest, fordi det vil komme til at koste rigtig, rigtig mange penge at indføre i eksisterende stalde. Men hvis du er fuldstændig fastlåst i finansieringen, så vil de små krav

jo også skabe problemer,” forklarer Peder Philipp.

“Vi har netop rejst problemstillingen i Fødevarerdepartementet, og der anerkender man den fuldstændig fastlåste situation, som vi står i med hensyn til finansiering. Men hvor det bærer hen er endnu for tidligt at sige noget om,” siger Peder Philipp.

/Lone Sylvest Søgaard

tema | Lov om hold af malkekvæg

## Lov om en sengebås pr. dyr – eksempel

### Tabt ydelse på grund af overbelægning

I en konkret stald er der 333 køer til 305 sengepladser. Det svarer til en overbelægning på 9,2 pct., og det nedsætter den gennemsnitlige hviletid. Ved ca. 10 pct. overbelægning falder hviletiden til 12,1 time i døgnet. Når der er en seng pr. ko, ligger køerne i gennemsnit ned i 12,9 timer i døgnet.

En ko, hvis hviletid øges med 1 time pr. dag, øger sin mælkeproduktion med 1,7 kg mælk pr. dag. I det konkrete eksempel, hvor overbelægningen er på 9,2 pct., vil en udvidelse til en plads pr. ko dermed give 0,73 timer mere hvile om dagen og en forøget mælkeproduktion på 1,25 kg pr. ko pr. dag eller 380 kg pr. ko pr. år.

Foderniveauet fastholdes, da koen vil udnytte foderet bedre. Dermed skal den øgede mælkeproduktion blot ganges med 2,55 kr. pr. kg mælk (VFL, Kvægs langsigtede skøn på mælkeprisen), hvilket på årsbasis giver 970 kr. pr. ko svarende til 323.356 kr. for hele besætningen.

### Tilbygning med 28 sengepladser

For at få flere sengebåse laves en tilbygning til stalden. Den forlænges med to spærfag (6,8 m) og indrettes med 28 sengebåse. Der fortsættes med spaltegulv og rundskyl som i den eksisterende del af stalden. Forlængelsen er opført som den eksisterende stald med vægelement, gardin, kip og tag.

Investeringen for denne forlængelse er vurderet til 561.000 kr. ekskl. moms.

Hvis man indsætter alle de ekstra årlige indtægter og omkostninger i forhold til nudriften (se økonomiske forudsætninger i FarmTesten), fås følgende resultat:

Gevinst i øget mælkeydelse	kr.	323.356
Total merindtjening ved tiltag	kr.	249.147

Læs mere om beregningerne i FarmTest nr. 92.



Et af kravene i Lov om hold af malkekvæg lyder på en sengebås pr. dyr.

## Oversigt – rentabilitet i Lov om hold af malkekvæg

### FarmTest viser rentabilitet i følgende velfærdstiltag:

Velfærdstiltag	Effekt af tiltag
8 m <sup>2</sup> totalareal pr. ko	Mere plads til frit at bevæge sig rundt til foder og vand, dermed mere tid til hvile = mere mælk
En sengebås pr. dyr	Mulighed for at hvile, skal ikke bruge tid på at lede efter en ledig sengebås efter malkning og fodring = mere mælk
Særskilt opsamlingsplads uden for stalden uden overdækning	Reduktion i arbejdstid og koen opnår mere hvile = mere mælk
10 cm vandkar pr. ko	Mulighed for rigeligt vand, også i eftertragtede perioder = mere mælk

### Der kan ikke påvises merindtjening i følgende velfærdstiltag:

Eftergiveligt underlag på opsamlingsplads	Reduktion af belastning af klovene, dog manglende forskning inden for området, ikke grundlag nok til en sikker økonomisk vurdering
En ædeplads til nykælvere de første 12 dage efter kælvning	Manglende forskning inden for området, ikke grundlag nok til en sikker økonomisk vurdering

### Der er ingen merindtjening i følgende velfærdstiltag:

Ungdyr på fuldspalter til andet underlag	Ingen rentabilitet pga. omfattende ombygning i eksisterende anlæg, der ikke resulterer i tilstrækkelig merindtægt
--	---

Se de detaljerede begrundelser i FarmTesten på [www.farmtest.dk](http://www.farmtest.dk).

/Lone Sylvest Søgaard



# Ændret praksis sikrer 450.000 kr. til ni handyrproducenter

Efter dialog med VFL, Kvæg har NaturErhvervstyrelsen ændret praksis, så ændring af selskabsform hos slagtekalveproducenter ikke betyder tab af handyrtillæg.

187.325 kr. Så meget stod slagtekalveproducent Anders Peter Jensen til at miste i ekstra årligt handyrtillæg, fordi han i 2011 ændrede selskabsform fra I/S til personligt ejet drift.

Det skyldes, at bestemmelserne om tildeling af afkøbet handyrtillæg indtil for nylig var sådan, at producenter, der fx lavede ændringer i et I/S i 2011 ikke kunne lægge referencebeløbene før og efter ændringerne sammen i beregningen af handyrtilægget. Ni andre slagtekalveproducenter stod i samme situation.

## Dialog med NaturErhvervstyrelsen

For at hjælpe producenterne tog Videncentret for Landbrug, Kvæg kontakt til NaturErhvervstyrelsen.

Efter en positiv dialog valgte NaturErhvervstyrelsen at ændre praksis. Det betyder, at de ni producenter tilsammen ventes at få udbetalt 450.000 kr.

Ifølge teamleder Martin Hestbech, VFL, Kvæg genoptog NaturErhvervstyrelsen sagerne, fordi de blev opmærksomme på, at den oprindelige praksis medførte en forskelsbehandling mellem de ansøgere, der har producentskiftet i 2011 i forhold til de ansøgere, der producentskiftede i 2009 og 2010.

”Det har været et positivt samarbejde med NaturErhvervstyrelsen, og sagen viser, at det kan betale sig en gang imellem at stille spørgsmålstegn ved de gældende regler og procedurer,” fortæller Martin Hestbech.

”Desværre kan vi jo ikke gå ind i alle sager, som vi hører om. Derfor går vi udelukkende ind i sager af principiel karakter, hvor Kvæg vurderer at have en god chance for at hjælpe landmændene,” forklarer han.



## Den lille mand mod de store

Også Anders Peter Jensen er glad for sagens udfald:

”Da jeg i første omgang selv henvendte mig til NaturErhvervstyrelsen følte jeg mig virkelig som den lille mand i det store system. Man får jo bare at vide, at sådan er reglerne. Derfor var det meget positivt at opleve, hvordan Kvæg stod hundrede procent bag mig og gik ind i sagen,” fortæller Anders Peter Jensen.

De ni sager ventes færdigbehandlet i løbet af februar måned. Beløbet på 450.000 kr. vil blive hentet i den såkaldte 'Nationale reserve'.

/Kirsten Marstal

# Sand i sengebåsen – bedre økonomi end madrasser

Sand i sengebåse kan forbedre indtjeningen med 1.700 kr. pr. ko om året, fordi det giver en bedre sundhed hos køerne. Det viser en ny FarmTest.

En ny FarmTest vender op og ned på opfattelsen af, at sand i sengebåsene er dyrt og besværligt. Tværtimod lyder testens konklusion på, at man kan opnå en merindtjening med sand på 1.700 kr. pr. ko pr. år – efter fratræk af ekstra driftsomkostninger. 10-15 pct. af de knap 4.000 danske malkekvægsbrug har allerede sand i sengebåsene. For de resterende er FarmTesten relevant i forhold til investering i nye eller optimering af eksisterende anlæg.

## Vinder på bedre velfærd

Sand har længe været det mest velansete liggemateriale i sengebåse til køer i forhold til dyrevelfærd og sundhed. Det bakkes op af flere internationale undersøgelser, der viser, at sand giver øget liggetid, højere ydelse hos køerne og bedre klov-sundhed. Og det er blandt andet her gevinsten, ifølge testen, skal findes. Undersøgelser viser for eksempel, at forekomsten af yverbetændelse er ca. 27 pct. lavere i stalde med sand end i stalde med madrasser. Det giver ifølge FarmTesten et øget DB pr. ko pr. år på 398 kr. og en ydelsesstigning på 1,4 pct. Andre undersøgelser viser, at der er 42 pct. færre halte dyr i stalde med sand kontra stalde med madrasser. Den økonomiske betydning af at sænke forekomsten af halte dyr med 42 pct. giver et øget DB på 599 kr. pr. ko pr. år.

Den samlede økonomiske effekt af de sund-

hedsmaessige gevinster ved sand i sengebåsene, når der både regnes med færre yverbetændelser, lavere celletal, højere mælkeydelse og færre klovlidelser, er ifølge FarmTesten 1.769 kr. pr. ko. En forudsætning, for at resultaterne kan opnås, er selvfølgelig, at management af sengebåsene er i orden.

Testen viser ydermere, at der ikke er stor forskel på driftsomkostningerne. Driftsomkostningerne er således kun 69 kr. dyrere pr. ko pr. år ved sand i sengebåsene.

## Sådan blev der testet

Konklusionen på FarmTesten er fundet ved at undersøge hvor stor forskel, der er i arbejdstid i en stald med sand kontra en stald med kunstmadrasser. Derudover er der regnet på forskellen på vedligeholdelsesomkostninger og omkostningen til strøelse. Testen er gennemført som en spørgeskemaundersøgelse blandt 11 danske besætninger



med sand i sengebåsene.

Derudover er der lavet et litteraturstudie på de produktionsmæssige effekter af at have sand i sengebåsene, og SimHerd-beregninger viser merudbyttet ved de effekter, man opnår ved at bruge sand. Læs hele FarmTesten på [www.farmtest.dk](http://www.farmtest.dk).

/Kirsten Marstal

## Fødevarekædeoplysninger skal opdateres før hver slagtning

Fra og med 1. april skal fødevarekædeoplysninger indberettes før hver slagtning.

Hidtil har landmænd med kvæg, svin, får eller geder kunnet slippe med at indberette fødevarekædeoplysninger én gang årligt for at kunne sende dyr til slagtning. Fra og med den 1. april skal det imidlertid ske, hver gang man sender dyr til slagtning. Som noget nyt kan

man indberette via [www.landmand.dk](http://www.landmand.dk) (når man er logget på). Ved nogle slagterier vil det desuden være muligt at foretage indberetningen samtidig med tilmelding af slagtedyr. Man kan fortsat vælge indberetning via [www.landbrugsindberetning.dk](http://www.landbrugsindberetning.dk) (tidligere GHI) eller indberetning på papirformular, som sendes til den lokale CHR-afdeling. Der er ingen ændringer i de oplysninger, som skal indberettes.

# Det vil jeg høre på kongressen

25. og 26. februar løber KvægKongres 2013 af stablen i MCH Herning Kongrescenter. Tre kvægbrugere giver her et lille udpluk af, hvad de har sat kryds ved i programmet.



## Brian Fruergård Roed, 340 køer, Dansk Holstein, økolog

Ledelse er et af de områder, hvor jeg gerne vil rykke mig – derfor er indlæggen på temaet om ledelse interessante for mig. I indlægget **Leder – sæt dig for bordenden** vil jeg gerne tjekke af, at jeg ikke har overset noget i forhold til de juridiske pligter, rettigheder og ansvar, der følger med ledelsesposten.

Jeg vil også høre Soulaïma Gourani i indlægget **Sådan får vi accept og respekt**. Jeg har hørt om hende og tror, hun kan give os en anderledes

vinkel på, hvordan vi opfatter os selv – og det er jo altid sundt.

Endelig vil jeg høre indlægget **Effektivitet, effektivitet – koens biologi viser vejen**. Jeg vil gerne være med på beatet og høre om nyt, der kan forbedre vores produktion, sundhed og effektivitet.

Og så glæder jeg mig til at høre **Christian Bitz** underholde. Han kan nok ruske lidt op i vores madkultur og spisevaner.

## Peter Bendix Vands, 370 køer, Jersey

Det er altid spændende at høre forudsigelser om, hvordan fremtiden kommer til at tegne sig for os producenter. Derfor skal jeg helt sikkert høre Mark Voorbergen i indlægget **Fremtidens mælkemarked**. Jeg håber, at han kan komme med ny viden, der tegner mælkeproducenternes fremtid lidt lysere end vores egne økonomer.

Det er mit mål at høre til blandt de bedste mælkeproducenter. Og eftersom vi har udvidet fra 160 til 370 køer, har jeg brug for at lære alt, hvad jeg kan om at udnytte stordriftsfordele. Derfor skal jeg helt sikkert også høre Terry Smith i indlægget **Store**

## kvægbedrifter – tag ved lære af USA.

Hvis vi skal bringe vores egen bedrift så langt som muligt, er det i det hele taget vigtigt at have styr på produktionen. Derfor håber jeg også at kunne høste nogle guldkorn i indlægget **Styr på produktionen og økonomien henover året**.

For mig er det vigtigt hele tiden at have fokus på lederrollen og øve mig, så jeg kan blive bedre. Derfor benytter jeg enhver chance til at høre om ledelse og forskellige måder at lede på. Så jeg skal høre både **Leder – sæt dig for bordenden** og **Forandringsparat?** Sidstnævnte både fordi det kræver mod fra min egen side at lave om på tingene, og

fordi det jo er altafgørende, at medarbejderne også kan se betydningen af det, hvis det skal lykkes. Og så skal jeg da også høre **Geniale idéer**.

Det er meget håndgribeligt – og dejligt at få noget med hjem, som man kan implementere med det samme.



## Kristoffer Kappel, 350 køer – blandet besætning

Jeg ser frem til at høre formandens og direktørens beretning og få en politisk tilgang til vores rammevilkår. Jeg håber også, at de åbner lidt for, hvor langt vi er med veterinærforslag II. Og så forventer jeg, at de kan bringe lidt optimisme på banen – at de trods alt får vist os, at der er muligheder for mælkeproduktionen fremadrettet. Jeg skal helt sikkert også høre indlægget **Forandringsparat?** Det er jo forandring, vi står foran. Vi skal i den grad beslutte, om vi er med på vognen og vil udvikle, eller om vi skal vælge noget helt andet.

Vi har haft en katastrofal grovfoderhøst. Derfor er det også aktuelt at høre, hvordan vi kan optimere på det i indlægget **Bedre grovfoder – sådan!** En af de største udfordringer, vi har i produktionen, er at holde køerne godt gående, så de passer i vores robotsystem. Derfor skal jeg



høre indlægget **Bliv klogere på kløvbeskæring**. Også fordi jeg synes, at vi har et velfærds-mæssigt ansvar for, at vi får hævet overliggeren på kløvområdet.

Jeg skal også høre **Styr på opstart og arbejds-gange med AMS**. Opstarten efter kælvning er i høj grad det, der giver os udfordringer – især med førstekalvskøerne.

## Afbud fra minister

Desværre har erhvervs- og vækstminister Annette Vilhelmsen meldt afbud til KvægKongres 2013.

Annette Vilhelmsen skulle have siddet i det debatpanel, som mandag eftermiddag drøfter mulighederne for vækst i fødevareerhvervet.

Vi er dog så heldige at have fået vicepresident Jais Valeur fra Arla Foods med i panelet i stedet.

Så kom og bland dig i debatten mandag kl. 13.15 – 14.45.